

Alternativna scena, nezavisna kultura i medijski performans

Mala škola devedesetih

Devedesete su u Hrvatskoj često opisivane kroz rat, tranziciju i političku transformaciju društva. Ostalo je u sjeni da su paralelno s tim procesima nastajali i drugačiji kulturni prostori – mreže klubova, nezavisnih organizacija, medija i umjetničkih inicijativa koje su djelovale izvan dominantnih institucionalnih okvira. Upravo su takve inicijative omogućile razvoj alternativnih kulturnih praksi koje su oblikovale generacije umjetnika, glazbenika, kustosa i kulturnih radnika.

Nova *Mala škola devedesetih* posvećena je tim praksama: razvoju nezavisne kulturne scene, njezinoj infrastrukturi i akterima, kao i specifičnim medijskim fenomenima koji su obilježili kulturnu imaginaciju tog razdoblja. Kroz tri panela sudionici će rekonstruirati različite razine tog procesa – od glazbene i klupske scene, preko organizacijskih i institucionalnih uvjeta nezavisne umjetnosti, do medijskih eksperimenata koji su oblikovali kulturni pejzaž devedesetih.

Ovogodišnji se program *Male škole devedesetih* odvija u sklopu projekta "Infrapolitičke prakse i promjene: od devedesetih do življenih budućnosti" (NextGenEU). Program organiziraju Petar Bagarić, Institut za etnologiju i folkloristiku i Branimir Janković, Filozofski fakultet u Zagreb.

mala škola

Alternativna
scena, nezavisna
kultura i medijski
performans

17 / 04 / 2026
17:00 sati

POGON – Zagrebački centar
za nezavisnu kulturu i mlade
Kneza Mislava 18

17:00
18:15 **Alternativna scena: infrastruktura,
akteri i nasljeđe**

Prvi panel bavi se razvojem alternativne kulturne scene devedesetih, s naglaskom na njezine društvene i infrastrukturne uvjete. Iako često opisivana kao spontana ili subkulturna, ta je scena nastajala unutar konkretnih mreža prostora, organizacija i medija koji su omogućavali produkciju, distribuciju i recepciju alternativne kulture.

Marco Jakovljević govorit će o razvoju nezavisne glazbene i klupske scene u Zagrebu i Istri tijekom devedesetih, s posebnim naglaskom na aktere, prostore i inicijative koji su oblikovali njezinu dinamiku.

Zoran Stajčić analizirat će širu infrastrukturnu pozadinu tog procesa – promjene u kulturnim navikama, medijskom polju i dostupnoj infrastrukturi koje su tijekom devedesetih omogućile pojavu nove alternativne scene.

Tanja Halužan pokazat će kako su upravo takve scene, osobito klub Močvara i s njim povezana scena, stvorili kontekst u kojem su se formirale nove generacije DIY umjetnika i kulturnih radnika koji će tijekom dvijetisućitih izgraditi stabilne karijere u širem kulturnom i medijskom polju.

18:30
19:30 **Civilno društvo,
javni prostor i internet**

Drugi panel posvećen je procesima organizacije i institucionalizacije nezavisne umjetničke scene devedesetih, posebno u usporedbi s tadašnjim institucionalnim sustavom i vodeći računa o individualnim doprinosima i osobnim iskustvima.

Janka Vukmir, povjesničarka umjetnosti, kustosica i jedna od ključnih akterica razvoja nezavisne umjetničke infrastrukture u Hrvatskoj devedesetih, govorit će o procesima kroz koje su se uspostavljale nove organizacijske strukture suvremene umjetnosti. Kao sudionica i organizatorica brojnih projekata – od djelovanja u Soros Centru za suvremenu umjetnost do osnivanja Instituta za suvremenu umjetnost – Vukmir će iz perspektive neposrednog iskustva rekonstruirati uvjete u kojima su nastajale nezavisne inicijative, načine njihova financiranja, međunarodne mreže suradnje te izazove s kojima su se suočavali akteri scene.

U širem društvenom kontekstu obilježenom ratom, političkom transformacijom i ograničenom kulturnom infrastrukturom, nezavisna likovna scena razvijala se dominantnije i brže od institucionalnog sustava. Predavanje će zato ponuditi pogled iznutra na načine na koje su umjetnici, kustosi i organizatori u takvim uvjetima uspostavljali okvire djelovanja, povezivanja i kulturne produkcije.

19:45
21:00 **Noćna mora: medijski
performans devedesetih**

Treći panel bavi se jednim od najneobičnijih medijskih fenomena tog razdoblja – televizijskom emisijom *Noćna mora* Željka Malnara.

Suzana Marjanić analizirat će emisiju kao specifičan oblik medijskog performansa koji je spajao elemente televizije uživo, improvizacije, političke satire i subkulturnog spektakla. Interpretacijom emisije-spektakla i njezinih aktera-životnih performera, Marjanić će pokazati na koji je način *Noćna mora* funkcionirala kao alternativni medijski prostor u kojem su se humor, društvena kritika i eksperiment susretali s televizijskim formatom.

Program će završiti projekcijom odabranih segmenata emisije, kao svojevrsnim povratkom u atmosferu televizijskog eksperimenta koji je obilježio kulturnu imaginaciju devedesetih.